

# Lo Somaten

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XV

Reus Dijous 15 de Mars de 1900

Núm. 3.516

## PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals llibreries d'aquesta ciutat y de fora.  
En Barcelona, litografia Mallofré, carrer Junquera, 6.  
No s' retornen los originals encara que no s' publicuin.

## Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

## PREUS DE SUSCRIPCIÓ

|                                 |         |
|---------------------------------|---------|
| Reus, un mes . . . . .          | Ptas. 1 |
| en provincas trimesre . . . . . | 3'50    |
| Extranger y Ultramar . . . . .  | 7       |
| Anúncis, a preus convencionals. |         |

## Farmacia Serra

### 12 ANYS

de continuadas curacions y d' una acceptació general, son los millors probas pera demostrar que

### XAROP SERRA

es lo millor remey pera combatre per crónica y rebelde que sia tota classe de . . . . .

### TOS

La que paga més contribució de la provincia.

## Montgrony

Montgrony! Heuse aquí'l nom d' ahont sembla arrencar lo deslliurament de la terra catalana, ja que, desfont la llegenda d' Otger, la historia moderna hi troba en 778 al príncep Quintillá donant falcons als alarbs quins, segons los naturals d' aquellas notes férestegas, totjust s' hi arribaren sense poguer héuren la entrega per lo ben defensadas y inexpugnables que serian. Tal vegada justifiqui aqueixa tradició lo mot de «Fossa dels moros» que s'ha perpetuat en un relleix de montanya que mira á las cingleras enormes quin accés es tant difícil que no hi ha recort de que cap brigada francesa intentés atravesarhi quan la guerra del any vuyt, com tampoch, més endavant, las forsas regulars s' atreviren á tréuren los escamots de carlins que hi feyan vida ben grassa. Lo nom de «Coma armada», d' una montanya que s' encara y relliga ab Montgroxy per la llegendaria baga de Santou, també ajuda á creure que'l lloch més avinent per la epopeya de la reconquista havia d' ésser aquell comptant com compta ab macisos pelats, quins brenys horrosos abastan á que poca gent se puga batre ab éxit segur contra'l més imponent y'l més brau de tots lo exércits.

Jo no he pas vist la Covadonga de que tant gelleja la Historia; pero per feréstega que sia y per més que domini la vall d' Auseva ahont se suposa la gran mantansa d' alarbs, gayrebé asseguraria que, com á punt estratègich, no té ni ha tingut may la importancia del Montgrony, en quinas oims vetlla la Mare de Deu tan festejada per la comarca del Ripollés y per tota la gent pirinenca fins á horas endins de la Cardanya francesa. Montgroxy abasta á aturar la pitrada del exércit més brau; considerarlo expugnable es una bojeria acabada, avuy mateix, aqueixas horrosas máquinas de guerra no lograrian altra cosa que encetar lleugerament aquells penyals si es que poguessin atansarshi, perque la camins que hi portan son tan desbrigats, tan estrets y tan poch susceptibles de millora durable, que d' horas al lluny s' hi descobreix á tothom de qui se'n ou lo trepitj y se'n entén la paraula: de dia, fa basarda de passarhi; de nit, s' hi estimbaria una grilla. Y, si tan perillosos com aquestos de Gombreny ho son los de Tó y Pardinella, camins també de llop que reclaman fer testament á qui vulga embestirlos, qué no dirém de la banda de Ribas que per Monagals, pel Coll de Mansillo y pel Mal pas duhen al plá de Sant Pere digne competidor de la Berruga, de Grats y de Pedra Forca? Lo Mal pas, un relleix de cinch pams d' amplada que agayta á una timba colossal y s' abriga ab una montanya soberga, sembla la clau d' aquella fortaleza natural ahont la gent primitiva s' havia encarat ab todas las invasions, com la d' avuy s' encara ab todas las influencias forasteras que endevades la voltan.

A Montgrony s' hi respira un ayre catalá de pura nissaga. Abocat á la galeria del Santuari, un s' hi troba com al mitj d' un crómlech jegant, de quins menhirs n' es Montgrony lo central, alterós y solempne; enllá al mitjdía y com per entre las pedras miliarias, s' hi veu sjejada la antiga Ripoll ab l' atrevit campanar de sa hermosa brsílica; cap á la dreta, todas las crestas que retallan y enclouhen la gran Plana de Vich, ab las ermites del Collal, de Sant March, ab la escaizalada cinglers que pel Coll de Marolla va á La Pobra y á Berga; á baix y atansantse, s' hi abandona lo poblet de Gombreny, de costums seculars y gens empeltadas de forasteris; més ensá y costejant, s' hi

endevinan las despullas del castell de Blancafort, de aquella Blanca que era pubilla de la baronia de Mataplana; cap á ponent, la solitaria capella de Sant Joan de Mata, fundador de la Ordre dels Trinitaris, aprop de las despullas de la casa dels Hochs que donaren nom á Castellar y que, ennoblint la nissaga del Mataplans, se'n troba en todas las empresas mitjevals; á Mallorca com á Panissars; servint als Reys d' Aragó com coronantlos á la Seu de Saragossa; bronzint ab lo cavall de la guerra com ab lo de la llegenda que no altre que un Mataplana era'l comte l' Arnau, quins pecats y quin cástich viuen encara en tots los llogarets y d' aquella esquerra montanya.

Rodejantla en enllá, hi han las defensas antigas: castellots enranats que'ls pastors los descalsan; la Balma del Prestill, refugi dels bagandes arrecotats per Enrich; la «Coma dels moros», altre lloch de desfeta quan ja invasió serrahina; y'ls forats y cavernas y amagatells y relleixos ahont, entre otras preciositats históricas, s' hi trobá en 804 la Imatge venerada de que n' es recort avinent una font saludable ab una inscripció que suposa ser uns vaquers de Galcerán de Pinós, comte de Mataplana, quins la descubriren. Malgrat la inscripció, sembla no ser veritat que diis vaquers fossin vassalls de Pinós qui, per altra part, tampoch tingué altre títol que'l de Baronia, no possehint la de Mataplana fins al sigle XIV, segons diu un analista.

Eixint del Santuari y pujant la escala de 135 grahons á 62 dels quals s' hi venera la Verge trobada, apareix en altre cos de cinglera la iglesia romántica de Sant Pere ab las tres absis de la creu llatina y ab l' atri dels penitents quinas parets de vuyt pams de gruix han desafiat més de dotze centúrias, no poguent sen elabar aixís lo campanaret que'l any 38 vegé arrancadas sas amigas de bronze per anar á fondres á las mestransas de Berga d' ahont, fetas canons, no crideren pas á la oració com per tants sigles ho feren. La iglesia ab la seva volta de canó y la capella y'l chor tota s' hi frisa. La porta florejada de ferreria vella, gayrebé te'ls golfos rovellats; quan la obran fa un gemech tot estrany y exhala cap á fora una bafarada romántica que sols s' esvaeix á copia d' encens per la festa major ó quan per pregharias ó promentensas s' hi ergenen las llántias. Alashoras s' hi cantan los goigs y s' hi adora á la Verge, sorrollant per tot arreu aquella estrofa que referintse als flagells de la guerra, simbolisa la fé de Catalunya que

en pes alsava  
fervents súplicas al cel:..

estrofa dictada d' anys y que, á anar las cosas com van, no perilla pas de ferse vella. Sembla que'l cor se'ls hi aboca quan los montanyesos entonan. Tothom diria que comprenen la necessitat de la protecció celestial per ampararnos dels flagells que'ns amenassen.

Eixint el ras s' ofereix un panorama esplendent; y si la tramontana hi fresseja y mou la cabellera dels boscos y arrossega'ls rebolls y'ls capbossa y estimbs, los montanyesos dihen que'l *Mont grony*, y senten los gemechs de las encantadas del Forat de Santou y de la legió de diables que perseguint al Comte Arnau l' estalona pels cingles desde'l Coll de la Bons fins á las desferas de Monagals, rebatentlo á deshora per las Fonts del Llobregat d' ahont s' aixeca á palpentas per anarse á topar ab las ruinas de sa casa payral quina creu benehida l' allunya altra volta... y cau y s' aixeca, y corre y s' esgardissa esmolantse pels boixos fins á soterrarse á Gombreny malehit dels vehins per los tributs y exaccions á que'ls tenia sotmesos.

Y aixís tot parla de casa á Montgroxy; y'l ayre hi es sá y'l llenguatge ben nostre; y la bonhomia hi escau, s' hi feconda, s' hi arrela; y tothom hi está be y no pensa més que en tornarhi quan, fetas llurs pregáries á la Mare de Deu, devalla per aquellas cingleras quinas flors hi perfuman ab alens sanitosos y quins aucells hi regalan ab las cansons més gentils, fenthi la estada agradosa y saludable quieta. Lo cos s' hi refé de debó; l' ánima s' hi delecta aberantshi de gloria; la fantasia hi voleja rebejantse en la llum de las tradicions més hermosas. Montgroxy, benehit síss!

A. BORI Y FONTESTÁ.

## Las vinyas filoxeradas

En 1885 se votá en las Corts una lley que tenia per objecte alentar als cultivadors de vinyas destruhidas per la filoxera; los autors de dita lley proposavan que'ls erms tornessin á produhir cuant avans, en benefici del Trésor y en premi dels enormes sacrificis que ab motiu de la replantació deurían realizar los perjudicats per l' invasió filoxérica.

Terminantment se preceptuá en l' article 18 de la referida lley que «las vinyas destruhits per la filoxera que sían replantats ab sarments americans resistentes, estarán exents de la contribució territorial en la mateixa forma y per lo mateix plasse que ho están las novas plantacions de vinyas en terrenos delicats anteriorment al cultiu dels cereals ó de pastos». Y en lo reglament general pera'l repartiment y administració de la contribució d' inmuebles, cultiu y ganaderia, del mateix any de 1885, se prescribí que «las plantacions de vinyas destruhits per la filoxera, sempre que aquellas sían ab sarments americans resistentes, sían exceptuadas del pago de la contribució territorial per deu anys». Ea lo ja mencionat article de la lley del any 85 se deya ademés que'l ministre d' Hisenda dictaria las necessarias disposiciones «pera que en los amillaraments y cupos dels pobles se fessin las baixas de la riqueza impossible destruhida per la filoxera.»

Mes així l' allavors ministre d' Hisenda com sos successors, en lloch de cumplir la referida lley, lo que feren fou enterpir sos efectos, tractar de hivaldarla per medi d' una série de decretos y circulars que ningú pogué cumplir, per ser incomprendibles los molts trámits fixats pera concedir la axeció acordada, tot com pot suposarse, pera poguer anar cobrant los tributs d' unas fincas que no existeixen y de las vinyas replantadas per la lley y lo Reglament mencionats eximiren del pago de la contribució territorial.

A partir de la promulgació de la ja dita lley se formaren expedients en los que d' una manera clara se justificaba la pérdua completa de vinyas, á consecuencia de l' invasió filoxérica. Tots ells, aixís com gran número de exposicions, foren remittits al ministeri d' Hisenda, y... en algún pòlsos recó d' aquella dependencia deurán jeure, en tant que'ls agricultors morin de miseria. La mateixa sort que á aqueixos expedients particulars y exposicions d' Ajuntaments y entitats agricolas cupo al expedient que en vista dels instruhits en los pobles de la provincia formá la Diputació de Barcelons. Entretant, lo Govern, al ensemps que s' han anat dictant per lo departament d' Hisenda, aprop del particular, decretos y reals ordres á res conducents, donchs tot lo en ditas disposiciones consignat es música celestial, lo Govern, repetim, no ha cessat de recaudar contribucions que no s' duhen ja; en las fincas á las quals se fá tributar son imaginarias.

Donchs be: la Direcció general de contribucions acaba de desestimar la instància presentada per lo «Centre Agrícola del Panadés» en lo que se sollicitava fossin declarades partides fallides las heixes que s' acordaren en l' imponible de las fincos devastadas per la filoxera.

Així se administra a Espanya; aquest es lo comportament dels que un dia y altre dia están practicant reformes, moralitat, descentralissació; aquesta es la justícia de nostres governs colonials; ¿cap millor estupidés ni desocert mes palpable? ¿Cap millor burla de las lleys y del dret? ¿Que faria lo Govern si tots los propietaris de vinyes filoxeradas se neguessin a pagar? ¿declararlos sediciosos y empresonarlos? ¿Ab quin dret?

Encar donent per bona la teoria penal sentada per lo Govern y 'l fiscal del Tribunal Suprém, ¿cometerian delictes los que 's neguessin a pagar un impost no sancionat per las Corts, donchs las Corts mateixas en lley no derogada han declarat la improcedencia de la contribució?

Que no ho provin: las lleys están fetas totas contra 'l contribuyent, los empleats fallen sempre contra 'l contribuyent, 'lo pobre contribuyent no te mes dret que 'l de malehir dels que 'ns governan y dir ab resignació mahometana: ¡Silvela es Deu y 'l cobrador d' impostos son profeta!

Tot lo contrari es donar ab la Guardia Civil, los maîtres, lo jutje y la presó.

### La guerra del Transvaal

Diuen las últimas noticias rebudas del Africa austral que lo general French se troba ab las forsas de sa brigada deu millas a vanguardia del gros exercit de Roberts, y que no te devant de sí, en lo curt trajecte que 'l separa de Bloemfontein, nucleos enemichs que 's prestin a la defensa de la capital del Esta: d' Orange.

Després de sapiguer aixó, lo primé y més aprop que desauria esperar-se del general Roberts es que s' apresura a pendre possessió de la capital dita, ab lo cual, al mateix temps que lograria establirse demunt la línea férrea que conduheix directament de la costa meridional a Pretoria, ocuparia la línea de retirada dels boers que encara resisteixen l' avans de Gatacre y Clements en lo riu Orange.

Pero si tant lliure d' obstacles está lo camí de Bloemfontein y tantas ventatjas estratégicas y tácticas pot proporcionar sa immediata ocupació, ¿per qué 's deté lo general Roberts en sos campaments del Modder y deixi entre aquests y la Cavalleria de French eixa distancia de d-u millas sens decidir-se a empendre un moviment decisiu que podria permetre evitar la concentració de las forsas boers que encara quedan al Sur de Bloemfontein?

Més caant tots los que segueixin ab interés lo desenrotlló d' aquesta campanya se feyan aquesta pregunta, perfectament llógica, sens acertar ab una rahó coneguda que justifiqués verdaderament la passivitat de Roberts en circums ancias al sembiá tant favorables, lo generalissim inglés expideix un despaig oficial manifestant que, *«a pesar de la viva oposició del enemich, ha arribat a Driesfontein, després de que dos batallons desallotjaren a la bayonera als boers de las posicions que ocupavan. Despres no es a tant lliure com s' assegurava lo camí de Blomfontein, ni es tant facil la marxa dels inglesos a través d' oposicions en que 'ls boer fan tant viva oposició; així se compré que lo capdillo británich tinga que caminar tant a poch a poch y no hagi conseguit, després de tants dias, milloras sas condicions estratégicas.»*

Per lo demés, lo combat a que 'l general Roberts aludeix, y en lo cual diu haver agafet un centenar presoners tenint al ensemps onze oficials fora de combat (que suposa unas 200 baixas en la tropa y per aixó no es més explícit respecte a aqueix particular), no te, al sembiá, la importancia d' una operació decisiva, sino las proporcions d' un combat d' avansadas que com le despaig oficial indica, ha pogut decidir-se per dos batallons. Si las forsas boers, contra las quals s' ha dirigit l' atach, haurían sigut numerosas, conegudes son ya las conviccions del general Roberts y pot assegurarse que no las hauria atacat de front. Y si las forsas boers eran escasas encar no representa un mé-it excepcional batirlas presentant enfront de ellas un Cos de 30.000 homes, es significatiu, no obstant, que tant peus nucleos farien a las numerosas tropas de Roberts tant viva oposició.

Al entrar la campanya en la nova fase que fou consecuencia de la rendició de Cronje, considerém inminenment un canvi complert en lo plan d' ope-

racions del general Roberts y una nova organizació, en armonía ab lo plan adoptat, de las forsas que componen l' Ejército británich.

Lo pensament del generalissim inglés, que ja ve pugentes sapiguer per algunas de sas determinacions, es verificar un moviment simultáneo sobre Pretoria per tres diferents punts del teatro de la guerra; un cos de Ejército, lo que te baix sas directas órdenes, intentarà apoderarse de Bloemfontein, marxant de Oest a Est; altre cos que s' organitzarà ab las forsas de Clements y Gatacre, a las ordres de White, avansará aixís mateix sobre la capital d' Orange per la via férrea, pera juntás oportunament ab lo cos de Roberts y empéndrer desde Bloemfontein la marxa Wimburg y Pretoria; lo tercer cos per últim, que es lo que en lo Natal opera a las ordres de Buller, ó be intentarà la marxa directament sobre Pretoria forsant lo pas de Leings Nat, ó be se resolverá a entrar en Orange per los passos del Drakensberg pera unir-se als altres dos cossos en Wimburg ó Kroonstad.

L' unió dels tres cossos en lo camí de Pretoria es, per lo moment, lo primer objectiu que 's proposan los inglesos; després d' aixó, lo final d' avansar sobre Pretoria, sitiá rendir la capital, constituirá altra nova fase de la campanya; clá es que 'n aquesta fase no hi ha que pensar sense que avans se realisi lo plan assignat a cada cos d' Ejército.

Així, donchs, las operacions dels inglesos consistirán per are en l' avans de Roberts y Wite sobre Bloemfontein, y 'l de Buller sobre Johannesburg ó Kroonstad. Lo primer te al devant lo núc eos boers situats a Abraham Kraal, y las dificultats inherents a la falta d' elements de vida sobre 'l país que recorre y de medis rápids y regulars d' aprovisionament; lo segon te que lluytar ab los comandos boers que defensen los passos del riu Orange y ab los obstac es que aquets li crearán destruhint las obras de fábrica de la vía férrea. Lo tercer necessita expugnar fortíssimas posicions en la cordillera de Biggarsberg y forsar los desfiladeros del Drakensberg en ahont la defensa dels boers pot ser molt efica encare ab molt escasas forsas.

Si 'l plan que ara comensa a posar en práctica l' Ejército inglés se realisa en totas sas parts, los boers del riu Orange, los de Abrahams Kraal, los de Biggarsberg y 'ls de Drakensberg, se concentrarán sobre Wimburgo, en ahont la configuració del terreno los hi permeterá fer molt costós als inglesos l' avans cap al Nort, y desde aquest moment, cada jornada que 'ls inglesos conseguixin realisar, los portará devant una nova línea de resistencia que tindrán que expugnar derrotxant esforços. Es possible que necessitin dos mesos avans de trasposar lo riu Vaal, desde qual moment l' avans sobre Pretoria exigirá tots los esforços d' un gran exercit y tots los talents d' un capdill si ha d' obtenir l' éxit que la Gran Bretanya se proposa.

¿Pero no podria succehir que avans de trepitjar lo territori del Transvaal aquets plans sufrissin algun important fracás que obligués al general Roberts a detenir sas tropas sobre 'ls fermos territoris de Orange, privats de tot element de vida y abundants en dificultats para sostenir son numerós Ejército, més acostumat a las esplendidasas que a las privacions? Aquest lo verdader problema d' aquesta campanya?

## CRÓNICA

### Observacions Meteorológicas

del dia 14 de Mars de 1900

FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

| Horas d'observació | Barómetro aneroide | Grau d'humiditat | Pluja en 24 horas | Aigua evap. en 24 h. | Estat del cel | Observ. particular. |
|--------------------|--------------------|------------------|-------------------|----------------------|---------------|---------------------|
| 9 m.               | 756                | 62               |                   | 4.9                  | Ras           |                     |
| 3 t.               | 755                | 67               |                   |                      |               |                     |

  

| Horas d'observació | TEMPERATURAS |        |           | VENTS    | NUVOLS |      |
|--------------------|--------------|--------|-----------|----------|--------|------|
|                    | Máxima       | Minim. | Ter. tip. | direcci. | classe | can. |
| 9 m.               | Sol. 29      | 3      | 10        | O.       | Cumul. | 0.3  |
| 3 t.               | Sombra 19    |        | 15        | O.       |        | 0.4  |

Hem rebut sagells de la «Unió Catalanista» de la darrera emissió.

Tots quants companys de causa desitgin adquirirne poden ferho en nostra Redacció.

Per no haverse reunit suficient número de senyors regidors no 's pogué celebrar ahir nit la sessió de primera convocatoriá corresponent a la present setmana.

Lo governador civil de Barcelona ha comensat a executar las ordres que li doná en Date a Madrid. Lo

seu primer acte ha sigut multar ab 500 pessetas, a nostre confrare barceloní «La Renaixensa», per son sueto que aquesta publicó referent al viatge de la Reyna a Barcelona.

¡Que hi farà el paciencia y que vagin multiplient!

Lo vinent diumenge se posarà en escena en lo teatro de la Societat «Círcol Artístich Catalá», la popular sarsuela «Marina» per la que ha sigut contractada la aplaudida actriu Sra. Canaval.

Escriuhen de Castelló que ha nascut allí un noy ab dues cares, quatre mans y quatre peus.

La mare está gravíssima.

Lo fenómeno, que va morir als pochos moments, ha sigut enviat a un gabinet olíuoh de Barcelona.

En los selons de la societat «El Alba» lo próxim diumenge se celebrará ball amenisat per la banda «Juventud Reusense».

Lo dilluns, festividat de Sant Joseph, se posarà en escena en lo teatro de la mateixa las comedias en un acte «Lo Pronunciament» y «Un fl de festa». Acabarà la funció ab l' acostumat ball.

Se troba a la vehina ciutat lo senyor bisbe de Tortosa, Dr. Rocamora.

Lo Prelat de la diócesis dertosense, que s' hostatja en la residencia dels Rvnts. Pares de la Companyia de Jesús, rebé ans d' ahir la visita d' importants personalitats, entre ellas lo senyor governador civil de la provincia.

Lo Dr. Rocamora permanixerá a Tarragona fins avuy ó demá.

Per haver desaparegut la malaltia del sarampió, s' han reanudat las classes en las escuelas públicas de Alfara.

Ab objecte de visitar Mora d' Ebro, Mora la Nova y altres pobles de la provincia, avuy ha sortit de Tarragona lo governador civil.

Lo senyor Luengo regresará a la vehina ciutat al dia següent, proposantse continuar sas visitas per la provincia en quant se lo permetin sas perentorias ocupacions.

Los globos militars inglesos que tan importants serveys están prestant a lord Roberts en la campanya del Transvaal están construhits de manera distinta dels que posseheixen los demás exercits europeus.

Sa envoltura es de «baudruche»—película extreta del budell cego del bou—que encarque més cara que las usuals es molt més lleugera y resistent que ellas. Son diámetro es menor que 'l fins ara acostumat, per que han d' elevar un sol aeronauta, y aixó fins a la altura de trescents metres, que es la suficient pera 'l fi a que 's destinan.

Lo cable de retenció es de fil d' acer, lo que permet disminuir son pés considerablement.

Los enginyers militars inglesos son los que han inventat la compresió del hidrógeno en tubos, a una pressió de més de doscentas atmósferas. Los tubos, que pesan trenta kilógrams aproximadament, tenen una llargada de poch més de dos metres y dotze centímetres de diámetro. Cada un d' ells conté cinch metres cúbichs de gas.

Lo ministeri de la Guerra inglés compta actualment en lo Sur d' Africa ab tres companyias de aeronautas militars, dotada cada una d' ellas de deu envolturas de globo y de considerable número de tubos.

Ha sigut destinat al regiment infanteria de Luchana lo primer tinent D. Leopoldo de la Torre y Salavera.

En breu comensará a Girona la construcció d' una línea de tranvias que ha de passar per l' interior de la ciutat, surtint de Sarriá y acabant a Salt.

Lo projecte se troba a informe del Municipi.

Comunican de Sabadell que la vaga segueix en lo mateix estat, havent surgit algunas dificultats para arribar a un acord entre amos y obrers.

Lo «meeting» catalanista celebrat a Vilassar se vegé molt concorregut.

Al acabar, las donas y noys recorrian los carrers de la població cantant los «Segadors» y altres cançons catalanistas.

En la plassa Major se ballá per la nit la Sardana y de non se cantaren cançons del país.

La falsificació dels bitllets del Banc d' Espanya serie de 100 pessetas y emissió de 24 de Juny de 1898, es tan imperfecta, que desd' ara se percibeix, encar-

que per las personas más incompetentes, á pech que 's fixi la vista en lo bitllet.

Lo grabat es sumament grosser, tant en l'indret com en lo revers del bitllet, y especialment en lo retrato de Jovellanos y en la figura del petit Merouri.

Lo color de la tinta del indret, en lo bitllet fals, es más fosch y ab matís verdós, en tant que en los lligítims es blau.

Tot lo grabat del revers es tan deficient, que difícilment se confon ab lo dels bitllets lligítims.

Lo paper se compon de dues fullas y la cinta se troba interposada entre aquésts, mentres que en los lligítims es aquéll d'una sola fulla y porta la cinta intercalada en la pasta.

Los transparents ó marcos d'aigua están fets en lo bitllet fals per pressió, en tant que 's dels lligítims están fets al fabricarse lo paper.

Los tipos numeració son diferents, y ademés la tinta del fals es morada en la numeració dels extrems y vert clar en la del centre, mentres que en los lligítims es negra la dels extrems y vert fosch la del centre.

Lo recaudat en lo dia d'ahir en la Administració de Consums per diferents especies puja la cantitat de pessetas 789'85.

## Secció oficial

### Centro de Lectura

De conformitat á lo previngut en l'article 46 del Reglament per lo que 's regeix aquesta Societat, la Junta de Govern de la mateixa, convoca als senyors socis á Junta general extraordinaria para 'l dia 17 del actual á dos quarts de deu de la nit al objecte de tractarse del assumpto referent á la construcció d'un teatro, jardí y dependencias para 'l «Centro» y donar compte de las gestions realizadas.

Reus 14 Mars de 1900.—P. A. de la J. de G.—Lo Secretari de torn, J. Domenech y Grau.

### Registre civil

del dia 14 de Mars de 1900

*Naixements*

Cap.

*Matrimonis*

Cap.

*Defuncions*

Joseph Isern Isern, 80 anys, Barcelonets, 17.

## Secció religiosa

*Sant d'avuy.*—Santa Madrona.

*Sant de demá.*—Sant Feliu.

## Secció comercial

### MOVIMENT DEL PORT DE TARRAGONA

*Entradas del dia 13*

De Liverpool y esc. en 31 dias v. Ter, de 1.082 ts., ab efectes, consignat á D. Modest Fenech.

De Málaga y esc. en 6 dias v. Játiva, de 793 ts., ab efectes, consignat á D. Antoni Mas.

De Cullera en 6 dias llaut Josefina, de 42 ts., ab efectes, consignat als Srs. Tomás Ramón y C.\*

*Despachadas*

Pera Liverpool y esc. v. Ter, ab efectes.

Pera Génova y esc. v. Játiva, ab efectes.

Pera Barcelona v. noruech Sicilia, ab tránzit.

### J. Marsans Rof

Representant en feus: **JOAQUIM SOGIATS**  
CARRER SANTA AGNA, 26. (Teléfono núm. 21)

Cotizació á Barcelona á las 4 de la tarde d'ahir:

|                |       |                   |       |
|----------------|-------|-------------------|-------|
| Interior       | 74'32 | Aduanas           | 102'  |
| Exterior       | 116'  | Norts             | 61'25 |
| Colonials      | 116'  | Alicants          | 78'85 |
| Cubas 1896     | 85'25 | Orenses           | 18'   |
| Cubas 1890     | 72'75 | Obs. 6 0/0 Fransa | 94'75 |
| Filipinas      | 90'87 | Id. 6 0/0         | 52'25 |
| Exterior París | 71'35 | Id. 3 0/0         |       |

|       |       |         |       |
|-------|-------|---------|-------|
| París | 31'80 | Londres | 33'25 |
|-------|-------|---------|-------|

Ordres de Bolsa pera Barcelona Madrid y París.—Compra y venda al comptat de tota classe de valors.—Descompte de coupons.—Compra de monedas d'or y bitllets de tots los paissos.—Giros sobre Barcelona y Madrid.

## Blosi de Reus

CARRER MONTEROLS, NÚMERO 27

Cotizació á Barcelona á las 4 de la tarde del dia de

|           |       |                   |        |
|-----------|-------|-------------------|--------|
| Interior  | 74'28 | Cubas del 86      | 86'25  |
| Orenses   | 18'   | Cubas del 90      | 72'62  |
| Colonial  | 117'  | Aduanas           | 102'12 |
| Norta     | 61'   | Ob. 5 0/0 Almansa | 98'12  |
| Alicants  | 78'70 | Id. 3 0/0 Fransa  | 52'25  |
| Filipinas | 91'   |                   |        |

PARIS  
Exterior 71'60 Madrid

GIROS  
París 31'80 Londres 33'25

Se reben órdes pera operacions de Bolsa Compra y venda al comptat de tota classe de valors cotizables de Bolsa. Descompte de coupons y compra de monedas de tots los paissos.

## Cambis corrents

en lo dia d'ahir donats per la Junta Sindical del Col·legi de Corredors de Comers de la Plassa de Reus.

|                        | Ops.  | Diner. | Paper. |
|------------------------|-------|--------|--------|
| Londres 90 dias fetxa. |       | 32'75  | 32'80  |
| » 8 dias vista         |       |        |        |
| » vista                | 33 05 | 33'05  | 33'20  |
| París 90 dias fetxa    |       |        |        |
| París vista            |       | 31'10  | 31'50  |
| Marsella vista         |       |        |        |
| Perpinyá               |       |        |        |

| VALORS LOCALS                          | DINER | PAPER | OPER. |
|--|-------|-------|-------|
| ACCIONS                                | Plas. | Plas. |       |
| Gas Reusense.                          |       | 700   |       |
| Industrial Farinera                    | 650   |       |       |
| Banch de Reus de Descomptes y Prestams | 600   |       |       |
| Manufacturera de Algodón               | 155   |       |       |
| Compañya Reusense de Transvias         | 25    |       |       |

## Anuncis particulars

### Interessant als viticultors

## CARTILLA RÚSTICA

PERA US DEL CULTIVADOR

DE LA

## VINYA AMERICANA

PUBLICADA

Per la Redacció de «El Labriego»

Vista la bona acollida que ha merescut la primera edició d'aquesta CARTILLA RÚSTICA impresa en idioma catalá, tota vegada que 's vegé agotada en un breu espay de temps, la Redacció de «El Labriego» cregué convenient procedir á sa reimpressió al castellá, degudament aumentada.

Dita CARTILLA la forma un volumen en 8.º major de 140 páginas y 's ven al preu de 6 rals l'exemplar en aquesta impremta.

## CAFÉ CENTRAL

Per cessar en aquest negoci lo duenyo de dit establiment, lo vendrá mitjantsant tracte personal. Pera informes al mateix duenyo.

## Diversions públicas

### Teatro Fortuny

### GRAN COMPANIA DE NOVETATS

Funció pera avuy.—5.ª d'abono.—Escullida y variada funció, en la que hi pendrán part tots los artistas de la companyia.

Entrada á localitat 3 rals. Id. al paraís 2.—

A las nou en pant.

## PASTILLAS FONT

Cloro-Boro-Sodicas á la Cocalna y al Mentol

Seo lo millor remey en las laringitis catarrals en general, amigdalitis y faringo-laringitis, tant exudativas com ulcerosa y granulosa; tos faríngea, ronquera, afonia y en general en las inflamacions de la gola, etc.

Dipósit general. Farmacia de A. SERRA.—REUS.

De venta en todas las bonas farmacias y principales droguerías.

## Telégramas

Madrid 14.

Lo senyor Silvela ha dit que la Comissió del presupost dels alcoholos, dictaminará avuy, fixant 20 pessetas de dret diferencial.

Lo president del Consell creu fácil arribar á un acord; afegint que tal volta 'l govern podrá aumentar las concessions.

—Avuy cumplimentarán al príncipe de Portugal, lo govern y 'ls empleats de Palau.

—La Junta del Ateneu de Madrid ha acordat la organizació d'una serie de conferencias sobre 'l lema «Centralisació, descentralisació y regionalisme».

Serán desenrolladas per los senyors Azoárate, Canalejas, Posada, Sánchez Guerra, Lopez Muñoz y altres.

Inaugurará la série 'l catedrático de la Universitat central Sr. Azoárate.

—La «Gaceta» publica la lley referent al treball de las donas y noys en los establiments industrials.

—Entre 'ls polítichs sols se parla dels successos que ocurrirán un cop tancadas las Cortes.

Se diu que seguirá en la presidencia 'l Sr. Silvela, operantse tantas modificaciones, que equivaldrán á un cambi polítich.

Tots son travalls encaminats á unir tetuanistas ab silvelistas.

S'assegura que 's treballa també pera unir á Romero Robledo ab Silvela.

S'afegeix que 'l primer sols se prestará á tal combinació acceptant un ministeri ó be la presidencia del Congrés.

—Lo «Diario oficial del Ministerio de la Guerra» publica las següents disposiciones:

Concedint la creu de segona classe de María Cristina al coronel Elias Rosado.

Concedint l'empleo de segon tinent de la reserva al sargento Leonard Blasco.

Otorgant una pensió de 1.250 pessetas anyals á las hórfanas Clotilde y Joana Guitran.

Concedint una pensió de 1.200 pessetas á las hórfanas Soletat y María Aguirre.

Confirmant sos habers als següents retirats: 255 pessetas al capitá Ramon Bouson y 210 al capitá Eugeni Montoro.

París 14.

Segons un despaig que s'ha rebut á Londres, lo comandant Olivier ab 900 burghers va entrar en l'Estat lliure atravessant l'Orange y prenent posiciones que 's creu voldrá conservar porque ha fet grans aprovisionaments.

—Telegrafian al «Times» desde Lorenzo Marquez, que demá sortirá pera Europa una comissió composta de tres boers, ab objecte de gestionar la pau.

—Un despaig de la ciutat del Cap, diu que 'l general Blunier está á 40 milles de Mafeking y que 'ls boers van retirantse.

—Ahir á la nit va circular á Londres lo rumor de que Mafeking havia sigut socorreguda; pero en lo ministeri de la Guerra no s'ha confirmat aquesta noticia, que per altra part, se considera probable.

—«The Times» publica noticias de Mafeking ab fetxa del dia 6.

La guarnició va sostenintse, alimentantse ab càrn de cavall y pá fet d'herbas.

La tifoidea y la desenteria tenen lo carácter de epidemia.

Las ayguas están infeccionadas.

Al campament de donas espanta 'l número de defuncions.

—Londres.—Los periódichs aproban la declaració de lord Salisbury.

—La Cambra dels comuns ha aprovat la totalitat dels crédits del presupost de Guerra.

—Lo «Daily Mail» publica un telegrama de Kimberley, en lo que 's diu que 'l general Methuen ocupá lo diumenge á Boshop.

Imp. C. Ferrando, Plassa de la Constitució, 7.

Com fluidificants espectorants y treure la TOS

los CAMELOS PECTORALS del  
**METJE SALAS**

A 150 pessetas caixa

A Reus D. ANTON SERRA, arrabal Santa Anna, núm. 8.

**Societat general de transports marítims a vapor de Marsella**

Serveys del mes de Mars de 1900

Línea directa pera 'l Rio de la Plata

Sortiran de Barcelona directament pera Montevideo y Buenos-Aires los magnífichs y rápids vapors francesos

lo dia 11 de Mars lo vapor «Aquitaine»  
lo dia 21 de » lo » «Italie»

LÍNEA PERA 'L BRASIL Y RIO DE LA PLATA

Sortirà de Barcelona lo 27 de Mars lo grandió y acreditat vapor francés:

**Les Alpes**

Consignataris a Barcelona, RIPOL y C., Plassa de Palacio.—Barcelona.

**Servey dels trens de viatjers**

**De Mora a Reus**

| SORTIDA  |   | ARRIBADA |
|----------|---|----------|
| 4'19 m.  | tren de mercancias ab cotxes de 3. <sup>a</sup> classe                            | 7'54 m.  |
| 5'45 m.  | tren exprés ab cotxes de 1. <sup>a</sup> classe.....                              | 7'01 m.  |
| 8'44 m.  | tren mercancias cotxes de 2. <sup>a</sup> y 3. <sup>a</sup> classe                | 12'37 t. |
| 11'02 t. | tren correo ab cotxes de 1. <sup>a</sup> 2. <sup>a</sup> y 3. <sup>a</sup> classe | 1'53 t.  |
| 5'23 t.  | tren de mercancias ab cotxes de 3. <sup>a</sup> classe                            | 8'48 n.  |

**De Reus a Mora**

| SORTIDA |   | ARRIBADA |
|---------|---|----------|
| 7'01 m. | tren de mercancias ab cotxes de 3. <sup>a</sup> classe                            | 9'49 m.  |
| 1'26 t. | tren correo ab cotxes de 1. <sup>a</sup> 2. <sup>a</sup> y 3. <sup>a</sup> classe | 8'14 t.  |
| 3'28 t. | tren de mercancias ab cotxes de 3. <sup>a</sup> classe                            | 6'29 t.  |
| 7'03 n. | tren de id. ab cotxes 2. <sup>a</sup> y 3. <sup>a</sup> classe                    | 10'06 n. |
| 9'23 n. | tren exprés ab cotxes de 1. <sup>a</sup> classe.....                              | 10'31 n. |

**De Reus a Barcelona**

| SORTIDA |  | ARRIBADA               |
|---------|--|------------------------|
| 4'43 m. | tren correo ab cotxes de 1. <sup>a</sup> 2. <sup>a</sup> y 3. <sup>a</sup> classe (1)  | 8'22 m. Línea Vilanova |
| 4'43 m. | " " " " " " " " " " " "  | 9'44 m. " Vilafranca   |
| 7'09 m. | tren exprés ab cotxes de primera classe.....   | 9'21 m.                |
| 1'01 t. | tren de mercancias ab cotxes 2. <sup>a</sup> y 3. <sup>a</sup> classe                  | 7'34 n.                |
| 1'59 t. | tren correo ab cotxes de 1. <sup>a</sup> 2. <sup>a</sup> y 3. <sup>a</sup> classe..... | 5'08 t.                |
| 6'35 t. | tren mixte ab cotxes de 2. <sup>a</sup> classe (2).....                                | 10'13 n.               |

**De Barcelona a Reus**

| SORTIDA  |   | ARRIBADA                  |
|----------|---|---------------------------|
| 5'25 m.  | tren mixte ab cotxes de 2. <sup>a</sup> y 3. <sup>a</sup> classe (3)              | 10'17 m. Línea Vilafranca |
| 9'54 m.  | tren correo ab cotxes de 1. <sup>a</sup> 2. <sup>a</sup> y 3. <sup>a</sup> classe | 1'04 t.                   |
| 11'15 m. | tren mercancias ab cotxes de 2. <sup>a</sup> y 3. <sup>a</sup> classe             | 6'35 t.                   |
| 1'55 t.  | tren correo ab cotxes de 1. <sup>a</sup> 2. <sup>a</sup> y 3. <sup>a</sup> classe | 5'34 t.                   |
| 7'02 t.  | tren exprés ab cotxes de 1. <sup>a</sup> classe.....                              | 9'15 n.                   |

Reus 1 de Juliol de 1899.

- (1) Transport a Sant Vicens.
- (2) Idem a Roda y Sant Vicens.
- (3) Idem a Sant Vicens y Roda.

**ALTAS** ◻ ◻ ◻ ◻ ◻ ◻

◻ ◻ ◻ ◻ ◻ ◻ **BAIXAS**

para la contribució

Se 'n venen en la impremta d' aquest diari.

**LLET PURA DE VACA**

VACAS SUÏSSAS

Hort de Pau Abelló

Se ven al carrer primer del Roser núm. 4.

**Publicacions regionalistas que 's reben en aquesta Redacció.**

«La Renaixensa», diari de Catalunya, «La veu de Catalunya», diari de Catalunya, «La Nació Catalana», Quinzenari de Catalunya, «L'Art del Pagès», quinzenari, «L'Aurora», mensual de Catalunya, «Lo Teatro Regional», setmanari de Barcelona.—«La Veu de Montserrat», setmanari de Catalunya, de Vich.—«La Costa de Llevent», setmanari de Catalunya, de Blanes.—«L'Orotó», setmanari de Catalunya, de Olot.—«Las Cuatre Barras», setmanari de Catalunya, de Vilafranca del Panadés.—«Lo Geronés», setmanari de Catalunya, de Girona.—«La Veu del Vallés», setmanari de Catalunya, de Granollers.—«El Vendrell», setmanari de Catalunya del Vendrell.—«La Revista Gallega», setmanari de la Coruña (Galicia).—«Euskalduna», «Euskazale», setmanaris de Bilbao (Biscaya).—«El Eco del Guadalupe», setmanari de Alcañiz (Aragó).

**Ferrocarril económic de Reus a Salou**

Servey de trens que regirá desde 'l 2 d' Octubre de 1899.

Sortidas de Reus.—4'10, 9'00 matí, 2'32, 5'43 tarde.

Sortidas de Salou.—4'56, 10'40 matí, tarde 5'10 y 7'25 nit.

Trenvia a vapor.—Sortidas de la estació: 11'20 y 7'50 nit.—Sortidas del Arrabal: 8'45 matí y 2'50 t.

Reus 26 de Septiembre 1899.

**OBRA NOVA**

Fills ilustres de Reus

DE

Francisco Gras y Elias

3 pessetas exemplar.—Se ven en aquesta impremta.